

KILDE JAKOB LIIVI MÄLESTUSTEST

«Nime võtmise lugu on järgmine: Valitsuse käsul kutsutud talupojad mõisa opmani juurde, et igäüks endale perekonnanime valiks. Selle juures pandud neile, kes ise ei mõistnud endile nime valida, saksa nimed, või need, mille järele rahvas neid kutsunud. Kui Sunne Enolt nime nõutud, vastanud see, kui tal järsku meelde tulnud oma koha liivane põllupind ja sama lähedal olev Alatskivi kalmistu: «Liivased on mu põllud, liivmäge meie kalmistu, liiv mind toidab ja katab, liiv mind ka ükskord matab, sellepärast olgu mu nimi Eno. Liiv.» See lause on täpselt edasi antud nii, nagu mu isa mulle rääkis, mis ta oma isalt Enolt oli kuulnud.»

«Sündinud olen 16./28. veebruaril 1859. a. Alatskivi vallas Veskirahva kandimehe kohal. Oma vanematel Benjaminil ja Mariannel olin neljas poeg ja nende rääkimise järele sündides nii väike nagu prantssai — umbes neli naela raske. Kui naabernaised ema vaatama tulnud ja last näha küsinud, andnud ta minu mähitult nagu luisu ühe käega küsijatele kätte. Kõik ennustanud, et sellest lapsest iial elulooma ei saa, mis omelt tõeks ei läinud. Oma väikese kogu peale vaatamata olevat ma suure kisaga maailma tulnud, mida ma ise ei mäleta, aga see viga on mulle tänini külge jäänud, et ma suud ei oska parajas paigas kinni pida, mis mulle nii mõndagi meelehärmi on valmistanud.»

«Riidmaa asus umbes kilomeeter õhuteed Peipsist. Sinna paistis järv hästi ära. Kalurite

purjesid vahtida ja luudega oli minu ja naaberlaste suurim aja viide. Sügisestel pimedail õil, kui tormi ajal lained kohiseses vastu rannakalljusid peksid ja pilliroog salapäraselt kohises, hakkasin seda kohinat kartma. Vanemad inimesed rääkisid, et Peipsi on nüüd vihane, uputab ja hävkitab inimesi. Niisugustel kordadel magama heites peitsin pea vaipa, et seda müha ei kuuleks.»

«Isa leidis varsti, et laulu- raamat lugemaõppimiseks sünnis ei ole, ja emaga ühisel otsusel lubati mulle «Kukeaabit» muretseda... Isa lausus aabitsat kätte andes: «Kui sa aabitsa selgeks õpid, viin sind Tartu linna, kus sa näed suuri maju, kõrgeid kirikutorne ja palju inimesi. Näed ka Emajõe ja selle üle minevat suurt kivi-silda.»... Kevadeks oli aabits kaanest kaaneni läbi. Ühel ilusal päeval pani isa vasika ja muu turukraami vankrisse, võttis minu enda kõrvale ja sõit linna algas... Õhtuks jõudsim Tartu lähedale Kõrveküla koolimajja õomajale. Sealne õpetaja Hermann oli minu isale tuttav. Hakati õhtusööki valmistama. Väike valge peaga Miina-nimeline tütarlaps istus madalal järil ja kooris kartuleid. See oli meie pärastine komponist Miina Hermann... Hommikul sealt teele minnes hakkasid päikese tõusul linna tornid paistma. Isa võttis mul mütsi peast ja vajutas jälle uuesti pähe. Minu küsimusele, miks ta mul mütsi peast kergitas, vastas isa, et seda tehakse ikka lastega, kes esimest kord linna näevad, et nad elus seal ära ei eksiks.»

Skulptor August VOMM ja Jakob LIIV.